

העם

אקלים צונן

מוג האויר הצונן, שבא למדינה אחרי שבועות ארוכים של קיץ כוזב, הרעיד את עצמות כל אורחי המדינה. מצד שני, ידיעות העתונים על עסקי הנשק במרחב, הרעידו רק את עצמותיהם של מעטים. אולם היתה זו תופעת הטבע המסוכנת ביותר. האקלים הבינלאומי השתנה לרעת ישראל אחרי כמה שנים של קיץ כוזב בשמש הטרומנית. בחירתו של אייך העיבה ענינים מכירת הנשק החדיש ביותר, ובעיקר מסוסי סילון, למדינת ערביות, תמורת כסף יקר, שאין בידי ישראל לגייסו (העולם הזה 793). לא היו אלא אחד הסימנים של אקלים זה. מעטים חוששים מפני סיבוב שני, יום בידי הערבים, בעתיד הקרוב. אולם אדם מרחיק ראות אינו יכול להסתפק בחשבון קצר, בתנודות רוח שעל פני השטח. הטבע הפורטי הוא בעל הגיון משלו, ורק לעיתים נדירות בהיסטוריה הופרך הגיון צונן זה. חוק יסוד ראשון: כשצד אחד זוכה ביתרון צבאי גדול על הצד השני, מוכרח הדבר להוביל אותו לתוכניות תוקפניות. בלב האנשים האחרים לעתיד המדינה מוכרחה להודק הברירה בין ארבע אפשרויות:

● מלחמה מונעת. אם סבורה מדינה שהמלחמה בינה לבין יריבתה היא בלתי נמנעת ממילא, ושיחס הכוחות עומד להשתנות לרעתה, טבעי הוא שתחשוב על מלחמה יוזמה בידיה, שתקדים תרופה למכה, תשבור הפוטנציאל הצבאי של האויב כל עוד יש לה יתרון של כוח ואפתעה. סיבה זו גרמה ליותר מלחמות בהיסטוריה מכל סיבה אחרת. בידי ישראל אין כמעט אפשרות כזאת. הסיבה: אף כי אין ספק כי היא יכולה לכבוש שטחים נרחבים בסבוב שני, אם יפרוץ מיד ביוזמתה, ברור שאין בכוחה לשבור את מרכזי הכוח האמיתיים של העולם הערבי, שהם מעבר לתעלה סואץ והמדבר הסורי. מלחמה מונעת יכולה רק ליצור חזיתות נוחות יותר לסיבוב השלישי, וספק אם זה דבר כדאי בחשבון האחרון.

● שלום מודי. אין ספק שלשום של אמת היה יכול לפתור את הבעיה. עד כה לא עשתה ישראל מאמץ רציני בכיוון זה, לא גילתה מה תהיה עמדתה לגבי הפליטים ותשלום הפיצויים במקרה כזה. אולם התנאים להתקפת-שלום הרעו מאד, אחרי שתנועתו של הליחה מוחמד נגיב התפתחה בכיוון פשיסטי בולט, נגררת יותר ויותר אחרי תאות הרפתקאות חיצוניות, במקום לחולל מהפכה פנימית.

● תלות במדינה זרה. חוגים רחבים במדינה, ובעיקר בממשלה, תולים את תקומת באשליה של-ידי תלות במדינה זרה — במקרה זה אמריקה — אפשר ליצור מצב של גיילדים, בו משלטה הגנת (הורה) את הסדר הדרוש בין הילדים. תקוה זו נוחה מאד, אך עלולה להוליד גידען של פשטים, אשר ידרינו יחכימו במאוחר.

● מירודן הזררינות. המדינה יכולה להדק את תגורתה עוד יותר, להקציב לרכישת נשק, במקום לרכישת מזון, את חלק

אולם הסיבה האמיתית נובעת מעצם ה- מצב. טוען משה ברקאי, מזכיר אנשי מפא"י: "הם (אנשי מפ"ם) דומים לבעל המציק ל- אשתו. אם היא בורחת, הוא אומר: רואים אתם. ממילא כבר נפרדנו. ואם היא מכה אותו במחבת על הראש, הוא אומר: רואים אתם. האפשר להיות עם כזאת?"

יריבו, יוספלה טבנקין, המכהן כמזכיר אנשי מפ"ם, טען טענה הפוכה: אנשי מפא"י גורמים בכוחה לתגרות, כדי לעורר רעש בציבור ולהכריח את חבריהם במסדרות ל- הציל את מצבם המיואש. הם יודעים שכבר הפסידו במערכה, ולפיכך הם מעונינים ל- נפח על עיני קטן, ליצור מצבבו את ההרג- שה שבני-חרוד שורר מצב של תהו-ובהו ומלחמת-אחים שאין לה מוצא אלא בגירוש אנשי מפ"ם.

אמר אחיו, המשורר משה טבנקין: "בניגוד לאנשי מפא"י, אין אנו אוהבים אומרים שהצד ה- שני מורכב ממנוולים. אנו יודעים שבשני המחנות ישנם אחרים ממיטב האנשים ה- חלוציים, אולם מלחמה לא צודקת כשפועה על חיליה, והיא מוכרחה להניע אותם לע- שות מעשים לא-צודקים, כגון: גיוס הורים למלחמה למען קפוח בני-הם." הוסיף משה, בבטחון שלח: "שלושה חדשים אחר שית- קבל פתרון צודק, ישררו הבנה הדדית ושקט משני עברי עין-חרוד."

השבוע היה נדמה שיחסי הבנה אלה רחוקים יותר מתמיד. הממונה-על-המחוז בטבריה, הר אבן, הזמין את ברקאי ויוספלה טבנקין, הודיע להם שאם לא יחזירו מיד את הסדר על כנו ישתמש באמצעים שהחוק מעמיד אותם לרשותו: קביעת תחנות-נשק במקום על חשבון המשק, גירוש ראשי המתפעלים למקום גלות, החלטה ממשלתית למי החזקה על הדירות באזור המריבה.

אולם בין אנשי מפ"ם שררה אופטימיות ניכרת. הסיבה: ימים מספר לפני התקריות האחרונות הוזמנו נציגיהם למשרדו של אבן-רהם הרצפלי, שהציע להם פתרון זמני. היה זה, למעשה, נצחון להם: עד שיוסכם על פתרון סופי, יחולקו כל הבנינים והרכוש בין הצדדים שהה בשהה, באופן שכל צד יקבל 50% מכל סוג של דירות, נקבע רק תנאי אחד: לא יהיו אזורים נפרדים לכל צד.

הענין התפוצץ, לפי שעה, כשנתעוררה בעית חדר-האוכל, מפא"י, רדשה שמפ"ם תנה אותו, מפ"ם סרבה. טען טבנקין: "חדר-האוכל הוא המרכז הטבעי של המשק, אם נפנה אותו נבצע מעשה של כניעה סמ-לית". הצעתו: לחלק גם את חדר-האוכל שהה בשהה. אנשי איחוד-הקבוצות במשק סירבו.

הצעת-נפל זו מרמזת כי יתכן מאד שמת-רכבת בכל זאת שביתי-נשק במשק, אחרי 14 חודש של מתיחות מתמדת, וכי תקריות השבוע לא היו אלא יריות-תחמים לפני ה- הפוגה.

אם אמנם ימצא פתרון כזה, תיגול אבן-מלבם של אלפי בני משקים משני הצדדים, מרבבות אוהדי המפעל החלוצי. כי על כפות המאזניים מונח יותר מאשר גורלם של 600 חברים ומשפחותיהם. על כפות המאזניים מונח עתיד ההתישבות העובדת כולה.

כבאי לבנוני מציד נוסע מאנית, שמפודיק-האישור התעכב, האניה הפליגה

דרך לונדון או ניו-יורק, בחתימת סוכנויות ידיעות בינלאומיות. הסיבה להעדף סיפורים ממקור ישראלי היתה ברורה: הלבנון אסרה על אניות ישראליות להתקרב לאניה הטרופה. משנודע כי ספינת הגרר צוריה ואניה של חיל הים הורשו להתקרב לשמפוליון, חיכו הקוראים לתאורים מפורטים יותר, ובעיקר — לצילומים. הם חיכו לשוא.

מדינת שזור וסיכסוכים. הפרשה שמאחורי כשלון עתונאי זה אופיינית ל- תנאים בהם עובדות העתונות הישראלית. עם הודע כי צוריה מתכוננת להפליג למקום ה- אסון פנה שאול אריה, ראש לשכת העת-נות הממשלתית בחיפה, לרב-חובל הנמל, כי קש ממנו רשות לצרף עתונאים לספינה. רב-חובל הסכים להעלות-שני צלמים, אך לא יכול היה להחליט על כך בעצמו. הוא דרש אישור ממשד התחבורה.

אך המאורעות, כדרכם, לא התחשבו כי סדרים בירוקרטיים. צוריה קיבלה אישור להכנס למים הטריטוריאליים הלבנוניים, הפ-ליגה. הצלמים נשאו על החוף. רק בצהרי המחרת הצליחה לשכת העתונות בתל-אביב להגיע ליד הסדר לפיו הועלו שני צלמים על אניה שהפליגה לשמפוליון. משהגדעו ל- מקום, כבר נסתיימו כל פעולות ההצלה. היה חשך מכדי שיהיה אפשר אף לצלם את האניה העוברה. לא מה שהצלמים יכלו לה-ציע לעתונות שבוסם, היתה תמונה של ה- האני של "האניה שיצאה בתכלית להגיש עזרה לשמפוליון".

במקרה זה, לא הסתכם חוסר-ההבנה כי כשלון עתונאי בלבד. הכשלון המדיני היה גדול פי כמה. משהגיעו לארץ, כעבור שבוע יום, העתונים הורים עם תמונות ותכתובת על שמפוליון, בלטו בהם סיפורי ההערכה על תפקידם של הלבנונים בפעולות ההצלה. על העובדה שישראל עשתה את כל האמצעים להיות לעזר, שיגרה שתי אניות למקום, לא נכתבה אף שורה אחת. קוראי העתונים המקומיים לא זכו לראות את תמונות המאורע לפני שהספיקו לשכוח אותו. קוראי עתוני העולם הרחב לא זכו להיזכר כי ישראל אינה מדינה המופיעה רק בדיעות על שזור וסיכסוכים.

אילת

אורות מן המפרץ

הסעיף החשוב ביותר בתכנית שחברת תור-הנגב החדשה הכינה לקבוצת העתונאים שהוזמנו לטיול-הבכורה לאילת, נשמר בסוד. בואה של אנית המשא חנונית אנדוריאס בוא, הראשונה באילת מאז הפליגו משם שתי ספינות איטלקיות, לפני שנה וחצי, היה צריך לשמש גולת הכותרת של הטיול. רק מעטים ידעו זאת והם שמרו את הדבר בלבם. אך האניה לא הגיעה במועדה והעתונאים חזרו כלעומת שבאו. במקומם הביא למחרת מטוס ארקיע קבוצה של פקידים מכס, אנשי נמל ואישים חשובים שונים. תושבי המקום חשו בפעילות מוגברת סביב למוז האבנים הקטן ושטח הנמל המגודר. אותו זמן עסקו פעולות הגן המקומי בחזרות על שירים לכי בוד המאורע. ביום ששי שעבר, למעלה משעה, לאחר

הארי של הדיביזים העומדים לרשותה, לתחר במדינות ערב בכל השטחים. גם דרך זו איננה משמחת ביותר. כי חוק יסוד שני של ההיסטוריה אומר: לא היה עוד מירודן-הודיינות בעולם שלא נסי תיים במלחמה.

הממשלה

הקבצן הנווד יצא לדרך

כשנשאל פקיד גבוה במשרד האוצר, כי שיחה שלא נועדה לפרסום, לפרש נסיעתו של אהוד אבריאלי לארצות-הברית, ענה: עיין בהכחשות של לשכת העתונות הממשל-תית; מה שהיא מכוושה, זוהי האמת. השבוע-מיהרה לשכת העתונות להכחיש, עוד בטרם נשאלה: אהוד אבריאלי, מנהלו הכללי של האוצר, נסע לביקור שיגרתי אצל נציגי המשרד באמריקה, אתם לא נפגש מאז מניו-יורק. הוא לא יטפל בבעיות כספיות חשובות, אינו מבקש הלוואה, או שחרור כספי ההענקה.

ההכחשה קבעה את העובדות. הגיע מועד פרעונן של הלוואות לזמן קצר, אשר אין בידי הממשלה לפרוען ברגע זה, מחוסר כסף. המשימה אשר הוטלה על אבריאלי: להחליף את הלוואות האלה בהלוואות לזמן גים ארוכים. השיטה הישראלית המנוסה: חיטול הלוואה אחת על ידי הלוואה שנייה. לפני כשנה השיג דוב יוסף את הכספים הדרושים מיהודים טובים, לפנייהם שטח תחנות-אבריאלי ינסה שיטה אחרת: הלוואות ממקורות מסחריים יהודיים. הוא ינסה להשיג באר-צות-הברית את אשר מסרב מקדוניאל. לאשר בתל-אביב: שיחוררים נוספים מכספי ה-הענקה האמריקאית.

אם כי השבוע, שוחררו חמשה מיליון דולאר מן ההענקה אשר אושרה כבר עקרונית, עדין יש ויכות, על קצב שחרורם של 23 מיליון דולאר נוספים. הממשלה מעונינית, כמובן, בשחרורם המזורז, ואילו השלטונות האמרי-קאים אינם נחפזים ביותר. כבר עתה מהלכות שמועות שהשלטון ה-אמריקאי החדש יקצץ בסכומי ההענקה. אהוד אבריאלי, בתוקף תפקידו כמקשר ה-הממשלה עם שלטונות ההענקה יצטרך לק-שור קשרים חדשים, עם האנשים אשר יעמדו בראש הסוכנות לטיוע הודי. הגוף האמריקאי המטפל במתן ההענקה, לאחר חילוף השלטון בבית הלבן, לגבי עם המתקיים מן הוד אל הפה, שוב הפך תפקידו של הקבצן הנווד לראשון ב-מעלה.

עתונות

הצלמים נשאו על החוף

משך ימים עקבו קוראי העתונות בארץ אחר הדרמה שהתחוללה לא הרחק מגבול ישראל הצפוני. פרשת האניה שמפוליון, שי-עלתה על שרטון מול חוף בירות, הכילה את כל סממני המאורע המרתק: טבע משי-חולל, גבורה עילאית, תקוות, חרדה. לרוב היו הסיפורים שהופיעו בעתונות ה-ישראלית סיפורים שעשו דרך ארוכה, הגיעו

